

26. ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕΤΟΧΗΣ* σε δευτερεύουσα πρόταση

Ι. Ζητούμενα κατά την ανάλυση

- 1) **Είδος της μετοχής:** η σωστή αναγνώριση του είδους της μετοχής αποτελεί τη βασική προϋπόθεση για την ανάλυσή της στην ισοδύναμη πρόταση. Συνεπώς απαιτείται τεράστια προσοχή στη σωστή αναγνώριση του είδους της μετοχής.

π.χ. Ἀκούσας Τισσαφέρνης ἔλεξε ταῦτα.

Ἀκούσας: χρονική μετοχή $\Rightarrow$ χρονική πρόταση = ἐπεὶ ἦκουσε.

- 2) **Υποκείμενο της μετοχής:** αν αυτό δεν είναι σε Ονομαστική, το μετατρέπουμε σε Ονομαστική, γιατί μας δείχνει το πρόσωπο και τον αριθμό του ρήματος που θα προκύψει μετά την ανάλυση.

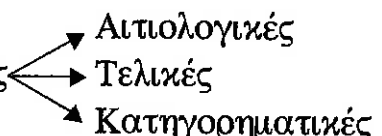
π.χ. Ἐμοῦ ^(Υμτκ.) λέγοντος ἠρώτησεν.

ἔμοῦ λέγοντος: χρονική μετοχή $\Rightarrow$ χρονική πρόταση = ὅτε ἐγὼ ἔλεγον.

π.χ. Ἀκούουσι ^(Αρ.+Υμτκ.) τῶν στρατιωτῶν βοῶντων.

τῶν στρατιωτῶν βοῶντων: κατηγορηματική μετοχή $\Rightarrow$ ειδική πρόταση = ὅτι οἱ στρατιῶται βοῶσι.

- 3) **Ἐγκλίση:**
- Οριστική ή Υποτακτική (όταν η μετοχή εξαρτάται από ρ. αρκτικού** χρόνου).
  - Ευκτική του πλαγίου λόγου (όταν η μετοχή εξαρτάται από ρ. ιστορικού** χρόνου).

Τα παραπάνω ισχύουν για τις } μετοχές.

* Επιλέξαμε να γράψουμε το κεφάλαιο αυτό με απλό τρόπο, αποφεύγοντας τις λεπτομέρειες ή τις πολλές διαφορετικές εκδοχές ανάλυσης μιας μετοχής, προς διευκόλυνση καθηγητών και μαθητών. Εξάλλου, όσα αναγράφονται, υπερκαλύπτουν τις απαιτήσεις των εξετάσεων.

**

Αρκτικοί	Ιστορικοί
ΕΝΣ	ΠΡΤ
ΜΕΛ	ΑΟΡ
ΠΡΚ	ΥΠΡ

Για τις υπόλοιπες θα δούμε αναλυτικά παρακάτω.

π.χ. Πράττει ταῦτα **φοβούμενος** τούς Ἀθηναίους.

φοβούμενος: αιτιολογική μετοχή ⇒ αιτιολογική πρόταση = *ἐπειδὴ φοβεῖται* (εξαρτάται από αρκτικό χρόνο).

π.χ. Ἐπράττει ταῦτα **φοβούμενος** τούς Ἀθηναίους.

φοβούμενος: αιτιολογική μετοχή ⇒ αιτιολογική πρόταση = *ἐπειδὴ φοβοῖτο* (εξαρτάται από ιστορικό χρόνο).

- 4) **Χρόνος:**
- Κατά κανόνα δεν αλλάζουμε το χρόνο της μετοχής που μας δίνεται.
  - Αλλά, αν οι μετοχές Ενεστώτα ή Παρακειμένου εξαρτηθούν από ιστορικό χρόνο, «έλκονται» απ' αυτόν και μετατρέπονται σε Παρατατικό ή Υπερσυντέλικο αντίστοιχα.
  - Οι μετοχές Μέλλοντα και Αορίστου διατηρούν το χρόνο τους.
Εξαιρείται η τελική μετοχή, που ενώ είναι πάντοτε σε χρόνο Μέλλοντα, με την ανάλυσή της μετατρέπεται σε Αόριστο.
- π.χ.** Ἐπιδείξω ^(Αρ.+Υμκ.) **τοῦτον** μάρτυρας ψευδῆς **παρεχόμενον**.
τοῦτον παρεχόμενον: κατηγορηματική μετοχή ⇒ ειδική πρόταση: *ὅτι οὗτος παρέχεται*.
- π.χ.** **Φοβούμενοι** τὴν ὁδὸν ὁμῶς συνηκολούθησαν.
φοβούμενοι: εναντιωματική μετοχή ⇒ εναντιωματική πρόταση: *εἰ καὶ ἐφοβοῦντο*.
- π.χ.** Κῦρος **συλλέξας** στράτευμα ἐπολιόρκει Μίλητον.
συλλέξας: χρονική μετοχή ⇒ χρονική πρόταση: *ἐπεὶ συνέλεξε*.
- π.χ.** Ἐπλεον **πολεμήσοντες**.
πολεμήσοντες: τελική μετοχή ⇒ τελική πρόταση: *ἵνα πολεμήσαιεν* (ή -σειαν).

II. Ανάλυση Επιρρηματικής μετοχής

1. Τροπική: δεν αναλύεται, γιατί δεν υπάρχει αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση.

Επομένως, αν μας ζητήσουν ανάλυση μετοχής, που εμείς έχουμε χαρακτηρίσει ως «τροπική», τότε έχουμε κάνει λάθος στην αναγνώριση του είδους της μετοχής.

2. Αιτιολογική: αναλύεται σε αιτιολογική πρόταση.

ἐπεὶ ἢ ἐπειδὴ

+ Οριστική

(ὅταν η μετοχή εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου)

+ Ευκτική του πλαγίου λόγου

(ὅταν η μετοχή εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου*)

π.χ. Χαίρουσι εἰδότες (= επειδή γνωρίζουν) τὴν ἀλήθειαν ⇒ ἐπεὶ ἴσασι.

π.χ. Ὅρων ἡμᾶς, ὧ ἄνδρες στρατιῶται, πεφοβημένους τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων, ξυνεκάλεσα ⇒ ἐπειδὴ ὄρωμι (ἢ ὄρῳην).

Σημείωση: αν η μετοχή συνοδεύεται από το «ὡς» (αιτιολογική υποκειμενικής αιτιολογίας**), τότε αντί των «ἐπεὶ, ἐπειδὴ» χρησιμοποιούμε το «ὡς».

π.χ. Ἔστησαν τροπαῖον ὡς νενικηκότες ⇒ ὡς νενικηκότες εἶεν (ἢ νενικήκοιεν).

3. Τελική (χρόνου ΜΕΛΛΟΝΤΑ): αναλύεται σε τελική πρόταση (χρόνου ΑΟΡΙΣΤΟΥ).

ἵνα

+ Υποτακτική

(ὅταν η μετοχή εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου)

+ Ευκτική του πλαγίου λόγου

(ὅταν η μετοχή εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου)

ΑΟΡΙΣΤΟΥ

π.χ. Νῦν δέ τοῦτο δεησόμενοι ἤκομεν ⇒ ἵνα δεησώμεθα.

π.χ. Προσβολὰς παρεσκευάζοντο τῷ τείχει ποιησόμενοι ⇒ ἵνα ποιήσαιντο.

* Ορισμένοι φιλόλογοι ισχυρίζονται ότι, ακόμα κι αν η μετοχή εξαρτάται από ιστορικό χρόνο, αναλύουμε την αιτιολογική μετοχή με Οριστική, λόγω των αντίστοιχων αιτιολογικών προτάσεων, που συχνά εκφέρονται με Οριστική, ακόμα κι όταν εξαρτώνται από ιστορικό χρόνο. Εμείς ωστόσο επιλέξαμε την Ευκτική του πλαγίου λόγου (χωρίς όμως να αποκλείουμε και την Οριστική μετά από ρήμα ιστορικού χρόνου), γιατί ο μαθητής δε μπορεί να διακρίνει πότε δηλώνεται έντονα το Πραγματικό (οπότε αναλύουμε με Οριστική) και πότε δηλώνεται κάτι που αποτελεί διήγηση του παρελθόντος (οπότε αναλύουμε με Ευκτική του πλαγίου λόγου).

** βλέπε και σελ. 139.

Σημείωση: αν η μετοχή συνοδεύεται από το «ὡς», τότε αντί του «ἵνα» χρησιμοποιούμε το «ὡς».

π.χ. Ὁ δ' Ἄρταξέρεξος συλλαμβάνει Κῦρον ὡς ἀποκτενῶν ⇒ ὡς ἀποκτείνει.

4. Υποθετική: αναλύεται σε υποθετική πρόταση.

Τη μορφή της υπόθεσης, που κρύβεται μέσα στη μετοχή, καθορίζει η απόδοση (δηλαδή το ρήμα της πρότασης από το οποίο εξαρτάται η μετοχή). Επομένως, πάμε αντίστροφα: πρώτα κοιτάζουμε την απόδοση, και όταν αυτή μας οδηγήσει σε περισσότερα από ένα είδη υποθετικού λόγου, τότε ανατρέχουμε στο νόημα, σύμφωνα και με τον παρακάτω πίνακα.

Αν η απόδοση είναι	Δηλώνεται	Υπόθεση
Μέλλοντας ή Μελλοντική έκφραση	Προσδοκώμενο	ἐάν + Υποτακτική
Δυνητική Ευκτική	Απλή σκέψη	εἰ + Ευκτική
Δυνητική Οριστική	Μη πραγματικό — ή — (πο σπάνια)	εἰ + Οριστική ιστορικού χρόνου — ή —
	Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν ανάλογα με το νόημα	εἰ + Ευκτική
Οριστική Ενεστώτα	Πραγματικό — ή —	εἰ + Οριστική — ή —
	Αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον ανάλογα με το νόημα	ἐάν + Υποτακτική

π.χ. *Ειρήνης γενομένης* ἡ πόλις εὐδαίμων ἔσται.

Απόδοση: ἔσται (Οριστική Μέλλοντα) → Προσδοκώμενο ⇒ ἐάν εἰρήνη γένηται.

π.χ. Τοῦτο νῦν ὑμεῖς μὴ πειθόμενοι ἡμῖν πάθειτ' ἄν.

Απόδοση: πάθειτ' ἄν (Δυνητική Ευκτική) → Απλή σκέψη ⇒ εἰ μὴ πείθοισθε.

π.χ. Ἄνδρες ἀγαθοὶ ὄντες οὐκ ἄν ποτε ταῦτα ἔπασχον.

Απόδοση: οὐκ ἄν ἔπασχον → Μη πραγματικό ⇒ εἰ ἦσαν.

π.χ. Πᾶσα ἀποικία εὖ πάσχουσα τιμᾶ τὴν μητρόπολιν.

Απόδοση: τιμᾶ → Αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον ⇒ ἐάν εὖ πάσχη.

5. Εναντιωματική: αναλύεται σε εναντιωματική πρόταση.

- α) Αν η μετοχή δηλώνει παραχώρηση προς το πραγματικό (δηλαδή, αν μεταφράζεται: *αν και*)
 αναλύουμε: • **εἰ καί** + Οριστική
 • **ἄν καί** + Υποτακτική (σπάνια)
- β) Αν η μετοχή δηλώνει παραχώρηση προς το ἀδέβαιο (δηλαδή, αν μεταφράζεται: *ακόμα κι αν*)
 αναλύουμε: • **καί εἰ** + Οριστική
 • **καί ἄν** + Υποτακτική (σπάνια)
- γ) Αν η πρόταση, στην οποία ανήκει η μετοχή, έχει ἄρνηση οὐδέ ἢ μηδέ, αναλύουμε: • **οὐδ' εἰ ἢ μηδ' εἰ** + Οριστική
 • **οὐδ' ἄν ἢ μηδ' ἄν** + Υποτακτική (σπάνια)

Προσοχή! Το κριτήριο για να χρησιμοποιήσουμε Οριστική ἢ Υποτακτική είναι οι υποθετικοί λόγοι. Όπως ακριδώς και στην υποθετική μετοχή, έτσι και στην εναντιωματική, **τη μορφή της υπόθεσης καθορίζει η απόδοση** (σύμφωνα και με τον παραπάνω πίνακα της υποθετικής μετοχής).

Βοηθητικό στοιχείο: η πληθώρα των εναντιωματικών μετοχών αναλύεται **εἰ καί** + Οριστική.

- π.χ. Μέγας γέγονε ἀσθενής ἄν κατ' ἀρχάς Φίλιππος [παραχώρηση προς το πραγματικό]
 (= μέγας έχει γίνει ο Φίλιππος αν και στην αρχή ήταν αδύναμος) ⇒ **εἰ καί ἦν**.
- π.χ. Ἰκανά μοι νομίζω εἰρῆσθαι, καίτοι πολλά παραλιπών [παραχώρηση προς το ἀδέβαιο] (= νομίζω ότι έχουν ειπωθεί από μένα ικανοποιητικά επιχειρήματα, ακόμα κι αν πολλά παρέλειψα) ⇒ **καί εἰ παρέλιπον**.
- π.χ. Καί ἀποστᾶσα ἡ πόλις ἀφίξεται εἰς σύμβασιν [παραχώρηση προς το ἀδέβαιο]
 (= ακόμα κι αν αποστάτησε η πόλη θα φτάσει σε συμφωνία) ⇒ **καί ἄν ἀποστή**.
- π.χ. Τόσαυτα πεπόνθασι κακά, ὅσα ἄν οὐδέ καταρώμενος εὔρε τις αὐτοῖς [παραχώρηση προς το ἀδέβαιο] (= τόσα κακά έχουν πάθει, ὅσα ούτε κι αν καταριόταν αυτούς κανείς θα έβρισκε) ⇒ **οὐδ' εἰ κατηρᾶτο**.

6. Χρονική: αναλύεται σε χρονική πρόταση.

Όταν η μετοχή δηλώνει το: • Προτερόχρονο: *ἐπει, ἐπειδή* } + Οριστική
 • Σύγχρονο: *ὄτε, ὁπότε*

• για μετοχή **Ενεστώτα**,
 χρησιμοποιούμε **Οριστική** $\begin{matrix} \nearrow \text{Ενεστώτα} \\ \text{ἢ} \\ \searrow \text{Παρατατικού} \end{matrix}$

• για μετοχή **Αορίστου**,
 χρησιμοποιούμε **Οριστική Αορίστου**

• για μετοχή **Παρακειμένου**,
 χρησιμοποιούμε **Οριστική** $\begin{matrix} \nearrow \text{Παρακειμένου} \\ \text{ἢ} \\ \searrow \text{Υπερσυντελικού} \end{matrix}$

ανάλογα με
 το ρήμα εξάρτησης

Πρακτικά δηλαδή, μια μετοχή Ενεστώτα ή Παρακειμένου αναλύεται με **Ενεστώτα** ή **Παρακειμένο** αντίστοιχα, αν εξαρτάται από **αρκτικό χρόνο**· αλλά αναλύεται με **Παρατατικό** ή **Υπερσυντέλικο** αντίστοιχα, αν εξαρτάται από **ιστορικό χρόνο**.

π.χ. Ὀπλιζομένων τούτων ἦκον οἱ σκοποὶ $\Rightarrow$ ὄτε οὗτοι ὠπλίζοντο.

π.χ. Κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα $\Rightarrow$ ἐπεὶ ἔκλινε.

π.χ. Ἄσπρ τῆς μάχης γεγεννημένης ἐπιδοηθοῦσιν (= ἐσπευσαν για βοήθεια)* ἄλλοι πελτασταί $\Rightarrow$ ἐπεὶ ἐγεγένητο.

Παρατήρηση: ένας πρακτικός τρόπος για να αντιληφθούμε –πράγμα δύσκολο–, αν μια μετοχή είναι χρονικοῦποθετική, είναι να προσέχουμε τη μετάφρασή της.

π.χ. ἔλθόντες (= αφού ήλθαν) $\Rightarrow$ χρονική μετοχή

αλλά

π.χ. ἔλθόντες (= αφού έλθουν) $\Rightarrow$ χρονικοῦποθετική μετοχή

Δηλαδή, στην περίπτωση μιας καθαρά χρονικής μετοχής μεταφράζουμε με Οριστική, ενώ σε μια χρονικοῦποθετική μετοχή μεταφράζουμε με Υποτακτική.

Επίσης, ένας άλλος τρόπος είναι, αν –πάλι από τη μετάφραση– αντιληφθούμε ότι η μετοχή δηλώνει κάτι το αορίστως επαναλαμβανόμενο στο παρελθόν (= κάθε φορά που).

* ἐπιδοηθοῦσιν: Ιστορικός Ενεστώτας = Ενεστώτας με σημασία Αορίστου.

Επομένως, αν κατορθώσουμε να ανακαλύψουμε ότι η μετοχή είναι **χρονι-
κούποθητική**, την αναλύουμε ως εξής:

- **έπειδάν + Υποτακτική** (αν δηλώνεται το Προσδοκώμενο ή η Αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον).
  - **όποτε + Ευκτική** (αν δηλώνεται η Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν).
- π.χ. *Ἀκούσαντες* (= αφού ακούσετε) ταῦτα κρίνατε ⇒ *έπειδάν ἀκούσητε*.
- π.χ. Ἔδοξεν αὐτοῖς *σπονδὰς ποιησαμένους* (= αφού συνθηκολογήσουν) ἀποστεῖλαι ἐς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις ⇒ *έπειδάν σπονδὰς ποιήσονται*.
- π.χ. Περικλέους δέ *ἀκούων* (= κάθε φορά που άκούγα) καί τῶν ἄλλων ἠητόρων ἠγούμην εὖ λέγειν ⇒ *όποτε ἀκούοιμι*.

III. Ανάλυση Κατηγορηματικής μετοχής

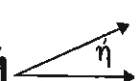
7. Κατηγορηματική: αναλύεται σε ειδική πρόταση.	
ὅτι ἢ ὡς	+ Οριστική (όταν η μετοχή εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου)
	+ Ευκτική του πλαγίου λόγου (όταν η μετοχή εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου)

π.χ. Οἶδα τούς *ἄνδρας μαχομένους* ⇒ *ὅτι οἱ ἄνδρες μάχονται*.

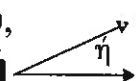
π.χ. Περικλῆς ἔγνω τήν *έσβολήν έσομένην* ⇒ *ὅτι ἡ έσβολή έσοιτο*.

IV. Ανάλυση Επιθετικής (ή Αναφορικής) μετοχής

8. Επιθετική ή Αναφορική: αναλύεται σε αναφορική πρόταση.	
α) Έναρθρη στις πλάγιες πτώσεις:	• εννοούμε δεικτική αντωνυμία (στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση με τη μετοχή)
	• αναφορική αντωνυμία σε ονομαστική [ὅς, ἦ, ὃ] (στο ίδιο γένος και αριθμό με τη μετοχή)
	• Οριστική
β) Έναρθρη στην ονομαστική ή άναρθρη:	
	• αναφορική αντωνυμία σε ονομαστική [ὅς, ἦ, ὃ] (στο ίδιο γένος και αριθμό με τη μετοχή)
	• Οριστική

• για μετοχή **Ενεστώτα**,
χρησιμοποιούμε **Οριστική** **Ενεστώτα**
Παρατατικού

• για μετοχή **Αορίστου**,
χρησιμοποιούμε **Οριστική Αορίστου**

• για μετοχή **Παρακειμένου**,
χρησιμοποιούμε **Οριστική** **Παρακειμένου**
Υπερσυντέλικου

ανάλογα με
το ρήμα εξάρτησης

Πρακτικά δηλαδή, μια μετοχή Ενεστώτα ή Παρακειμένου αναλύεται με **Ενεστώτα ή Παρακειμένο** αντίστοιχα, αν εξαρτάται από **αρκτικό χρόνο**· αλλά αναλύεται με **Παρατατικό ή Υπερσυντέλικο** αντίστοιχα, αν εξαρτάται από **ιστορικό χρόνο**.

π.χ. Δεῖ **τούς εὐτυχοῦντας** βοηθεῖν τοῖς ἀπόροις ⇒ **τούτους, οἳ εὐτυχοῦσι**.

π.χ. **Οἱ ἐλθόντες** πρέσβεις ἔλεγον ⇒ **οἱ πρέσβεις, οἳ ἦλθον**.

π.χ. Σύνειμι ἄνθρωποις **δυναμένοις** ἀναλίσκειν ⇒ **ἄνθρωποις, οἳ δύνανται**.

π.χ. Λύσανδρος παρέπλει εἰς Λάμψακον **οὔσαν** σύμμαχον Ἀθηναίων ⇒ **εἰς Λάμψακον, ἣ ἦν**.

9. Αναφορικῶς υποθετική (έχει ἄρνηση μή): αναλύεται σε αναφορικῶς υποθετική πρόταση.

Συνήθως η ἀνάλυση ἔχει την ἀκόλουθη μορφή:

αναφορική αντωνυμία σε ονομαστική } + ἄν (αοριστολογικό) + μή + Υποτακτική
(στο ίδιο γένος και αριθμό με τη
μετοχή)

π.χ. Ὁ **μή** **δαρεῖς** ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται ⇒ **ὅς ἂν μή** **δαρεῖ**.

π.χ. Ὁ **μή** **ἀδικῶν** οὐδενός δεῖται νόμου ⇒ **ὅς ἂν μή** **ἀδικῆ**.

V. Ανακεφαλαίωση – Ειδικές παρατηρήσεις

1. Ομαδοποίηση των μετοχών σύμφωνα με την ανάλυσή τους:	
• Αιτιολογικές	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Οριστική ▶ Ευκτική πλαγίου λόγου
• Τελικές	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Υποτακτική ▶ Ευκτική πλαγίου λόγου
• Κατηγορηματικές	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Οριστική ▶ Ευκτική πλαγίου λόγου
• Υποθετικές	} τη μορφή της υπόθεσης καθορίζει η απόδοση
• Εναντιωματικές	
• Επιθετικές	} + Οριστική
• Χρονικές	
• Χρονικοϋποθετικές	} + Υποτακτική
• Αναφορικοϋποθετικές	

2. Όταν το Υποκείμενο μιας μετοχής είναι ουδετέρου γένους, τότε κατά την ανάλυση εφαρμόζουμε την **Αττική σύνταξη** (πρβ. τά παιδιά παίζει), δηλαδή το Υποκείμενο μπαίνει σε πληθυντικό, ενώ το ρήμα σε γ' ενικό.

π.χ. Τοῦτο ἐστὶν ἐν τῶν ῥηθέντων ⇒ ἐν (ἐκείνων) ἃ ἐρρήθη.

π.χ. Τούτων ἐπιχειρουμένων οὐδείς ἐβοήθησεν Ἀθηναίους ⇒ ὅτε ταῦτα ἐπεχειρεῖτο.

3. Η **δυνητική μετοχή** (συνήθως κατηγορηματική ή σπανίως επιθετική), δηλαδή μετοχή + ἄν δυνητικό,

αναλύεται σε $\left. \begin{array}{l} \rightarrow \text{Δυνητική Οριστική (= το Μη πραγματικό)} \\ \rightarrow \text{Δυνητική Ευκτική (= το Δυνατό στο παρόν-μέλλον)} \end{array} \right\}$
 ανάλογα με την απόδοση (δηλ. ανάλογα με το ρήμα της κύριας).

π.χ. Οἶδα τόν πόλεμον οὐκ ἄν ^(κατηγ. μσκ.)γενόμενον, εἰ ἠθελήσατε τὰς σπονδάς ποιῆσθαι ⇒ ὅτι ὁ πόλεμος οὐκ ἄν ἐγένετο.

π.χ. Ἴσμεν ὑμᾶς οὐκ ἄν ^(κατηγ. μσκ.)ἀδικοῦντας, εἰ βούλοισθε ⇒ ὅτι ὑμεῖς οὐκ ἄν ἀδικοῖτε.

π.χ. Πολιτείαν τήν ὀρθῶς ἄν τοῖς πράγμασι ^(επιθ. μσκ.)χρησαμένην οὐκ ἔχομεν ⇒ πολιτείαν, ἢ χηρήσαιτο ἄν ὀρθῶς τοῖς πράγμασι.

Βλέπε ασκήσεις 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191

27. ΣΥΜΠΤΥΞΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ σε μετοχή

- Πρόκειται για την αντίστροφη διαδικασία από την ανάλυση μιας μετοχής. Μια δευτερεύουσα πρόταση δηλαδή συμπύσσεται στο αντίστοιχο είδος μετοχής (εφόσον φυσικά υπάρχει η αντίστοιχη μετοχή).
  - Για παράδειγμα μια χρονική πρόταση συμπύσσεται σε μια χρονική μετοχή, μια αναφορική πρόταση συμπύσσεται σε μια αναφορική ή επιθετική μετοχή, μια ειδική πρόταση συμπύσσεται σε μια κατηγορηματική μετοχή κ.ο.κ.
- π.χ. Οὐδέν ἐρῶ, *εἰ καὶ ἔχω* εἰπεῖν (εναντιωματική πρόταση) ⇒ *ἔχων* (εναντιωματική μετοχή)
- π.χ. Ὅτ' *εὐτυχεῖς*, μή μέγα φρόνει (χρονική πρόταση) ⇒ *εὐτυχῶν* (χρονική μετοχή).
- Είναι αυτονόητο ότι μετά τη σύμπτυξη δεν υπάρχει πλέον ο σύνδεσμος και το ρήμα της δευτερεύουσας πρότασης, αλλά στη θέση τους υπάρχει η μετοχή στο κατάλληλο γένος, αριθμό και πτώση.
  - Κατά τη σύμπτυξη προσέχουμε δύο πράγματα: σε ποια πτώση και σε ποιο χρόνο θα μπει η μετοχή.

1. Πτώση της μετοχής

α) Αν το Υποκείμενο της δευτερεύουσας είναι το ίδιο με το ρήμα της κύριας*, η μετοχή μπαίνει σε **Ονομαστική** [⇒ συνημμένη μετοχή].

π.χ. Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον λελύσθαι τὰς σπονδάς, < *διότι ἐς χεῖρας ἦλθον* > ⇒ *ἐλθόντες*.

β) Αν το Υποκείμενο της δευτερεύουσας αναφέρεται σε κάποιον όρο της κύριας*, η μετοχή μπαίνει στην **ίδια πτώση με τον όρο αυτό** [⇒ συνημμένη μετοχή].

π.χ. Θαυμάζω τῶν στρατηγῶν, < *ὅτι οὐ πειρῶνται ἡμῖν ἐκπορίζειν σιτηρέσιον* > ⇒ *οὐ πειρωμένων*.

γ) Αν το Υποκείμενο της δευτερεύουσας δεν έχει καμία συντακτική σχέση με την κύρια*, η μετοχή μπαίνει σε

➔ **Γενική** (μαζί και το Υποκείμενο), αν το ρήμα της δευτερεύουσας είναι προσωπικό [⇒ γενική απόλυτη μετοχή].

➔ **Αιτιατική**, αν το ρήμα της δευτερεύουσας είναι απρόσωπο [⇒ αιτιατική απόλυτη μετοχή].

* ή γενικά της πρότασης από την οποία εξαρτάται η δευτερεύουσα.

π.χ. Οὐκ ἂν ἦλθον δεῦρο, < εἰ μὴ ἐκελεύσατε ὑμεῖς > ⇒ ὑμῶν μὴ κελευσάντων.
 π.χ. < Εἰ καὶ εἴρηται μὴ ἐπιφέρειν ὄπλα >, αὐτοὶ οὐχ ὑπήκουον ⇒ εἰρημένον.

2. Χρόνος της μετοχής

- Η μετοχή μπαίνει στον ίδιο χρόνο με το ρήμα της δευτερεύουσας πρότασης που θέλουμε να συμπτύξουμε.
- Αν όμως τύχει να έχουμε στη δευτερεύουσα Παρατατικό ή Υπερσυντέλικο, τότε αυτοί μετατρέπονται σε μετοχές Ενεστώτα ή Παρακειμένου αντίστοιχα (γιατί γραμματικά δεν υπάρχουν μετοχές Παρατατικού ή Υπερσυντέλικου αντίστοιχα).

π.χ. Ὁ δὲ Βρασίδης < ὡς οὐκ ἔπειθεν >, ἀνεχώρησε πάλιν ⇒ οὐ πείθων.

π.χ. Ἐγὼ δ' < εἰ μὲν τις τῶν εἰθισμένων ἐν ὑμῖν ἀγορεύει ἀξίως τῆς πόλεως εἰρήκει >, πολλὴν ἂν ἡσυχίαν ἦγον ⇒ τινος εἰρηκότος.

- **Εξαιρέση:** η τελική πρόταση συμπτύσσεται σε τελική μετοχή χρόνου Μέλλοντα πάντοτε.

π.χ. Ἐλεγον ψευδῆ τοῖς δικασταῖς, < ὡς τύχοιεν παρ' αὐτῶν εἰνοίας > ⇒ τευξόμενοι.

Παρατήρηση 1: οι προσδιορισμοί ή οι αρνήσεις που υπάρχουν στη δευτερεύουσα πρόταση διατηρούνται και μετά τη σύμπτυξη.

π.χ. Οὗτος δέ μου καταγελά, < ὅτι οὐδέ πολλοστὸν μέρος εἴρηκα τῶν τούτοις ὑπαρχόντων κακῶν > ⇒ οὐδέ πολλοστὸν μέρος εἰρηκότος τῶν τούτοις ὑπαρχόντων κακῶν.

Εξαιρούνται οι εναντιωματικές μετοχές, που παίρνουν ἄρνηση οὐ, ανεξάρτητα από την ἄρνηση που παίρνουν οι αντίστοιχες εναντιωματικές προτάσεις.

π.χ. Ὅμως < κἂν ὑμεῖς μὴ πεισθῆτε >, οὐκ ἀποτρέψομαι λέγειν ταῦτα ⇒ ὑμῶν οὐ πεισθέντων.

Παρατήρηση 2: αν η δευτερεύουσα πρόταση εκφέρεται με Δυνητική Οριστική ή Δυνητική Ευκτική, η αντίστοιχη μετοχή [κατηγορηματική ή επαθετική ή αιτιολογική] που θα σχηματίσουμε, θα πάρει το δυνητικό ἂν (δυνητική μετοχή).

π.χ. Διὰ τοῦτο ἐπιτιμῶ, < ὅτι πάλαι ἂν ἅπαντα ἀπωλέσατε > ⇒ ἂν ἀπολεσάντων ὑμῶν.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

Πέρα από τις παραπάνω οδηγίες, που ισχύουν για όλες τις μετοχές, παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες κατά τη σύμπτυξή τους οι ειδικές και οι αναφορικές προτάσεις.

I. Ειδική πρόταση: συμπτύσσεται σε κατηγορηματική μετοχή, εφόσον όμως το ρήμα εξάρτησης της ειδικής πρότασης συντάσσεται με κατηγορηματική μετοχή. Ειδικότερα:

α) αν το Υποκείμενο του ρήματος εξάρτησης και το Υποκείμενο του ρήματος της ειδικής πρότασης είναι το ίδιο, η μετοχή μπαίνει σε **Ονομαστική**.

π.χ. Πάντες ἴσμεν < **ὅτι πολλῶ μᾶλλον νῦν κινδυνεύσομεν** > ⇒ **κινδυνεύοντες**.

β) αν όμως η ειδική πρόταση είναι **Αντικείμενο** στο ρήμα εξάρτησης, τότε το Υποκείμενο της ειδικής πρότασης και η μετοχή μπαίνουν σε **Αιτιατική** (έτσι το Αντικείμενο του ρήματος εξάρτησης είναι ταυτόχρονα πλέον και Υποκείμενο της κατηγορηματικής μετοχής).

π.χ. Βασιλεύς ἦκουσε < **ὅτι οἱ Ἕλληνες νικῶεν** > ⇒ **τούς Ἕλληνας νικῶντας**.

Προσοχή! Κατ' εξαίρεση το ρ. **σύννοια** + **δοτική** και το ρ. **μέμνημαι** + **γενική** (αντί αντικείμενο σε αιτιατική).

π.χ. Σύννοια < **ὅτι ὑμεῖς οὐκ ἐπράξατε καλῶς** > ⇒ **ὑμῖν οὐ πρᾶξαι**.

π.χ. Μέμνημαι < **ὅτι ὑμεῖς οὐκ ἠθελήσατε ἀκούσαι** > ⇒ **ὑμῶν οὐκ ἐθελήσαντων**.

II. Αναφορική πρόταση: συμπτύσσεται σε επιθετική ή αναφορική μετοχή. Ειδικότερα:

α) κανονικά μπαίνει στην πτώση του ονόματος στο οποίο αναφέρεται, έχοντας άρθρο μόνον εφόσον αναφέρεται σε όνομα που έχει άρθρο.

π.χ. Εἶλοντο στρατηγούς, < **οἱ ἠγήσονται τῇ στρατιᾷ** > ⇒ **ἠγησομένους**.

π.χ. Εὐδαίμων μοι ἐφαίνετο ὁ ἀνὴρ, < **ὃς ἐτελεύτα γενναίως** > ⇒ **ὁ τελευτῶν**.

β) αν όμως η αναφορική πρόταση προσδιορίζει **δεικτική αντωνυμία**, η αντωνυμία παραλείπεται, και η μετοχή μπαίνει με άρθρο στην πτώση της αντωνυμίας που παραλείφθηκε.

π.χ. Οὐκ ἂν λέγοις τι ἐκείνων, < **ᾧ τότε ἐρρήθη** > ⇒ οὐκ ἂν λέγοις τι **τῶν ῥηθέντων**.

γ) αν όμως η αναφορική πρόταση είναι **Υποκείμενο** ή **Κατηγορούμενο**, η μετοχή μπαίνει με άρθρο σε **Ονομαστική**.

π.χ. < **Οἵτινες μὴ ἦλθον** >, ἦσαν ἀνόητοι ⇒ **οἱ μὴ ἐλθόντες**.

Βλέπε ασκήσεις 192, 193, 194